

กล้วยสายพันธุ์ต่างๆ

กล้วยป่าชนิดใหม่ของโลก นิทรรศการ'กล้วย กล้วย'

ผลิตภัณฑ์อาหารจากกล้วย

ผศ.ดร.ศศิวิมล แสงผล

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ร่วมกับอุทยานการเรียนรู้ ที่เคปาร์ค จัดนิทรรศการ "เรื่องกล้วย กล้วย" ระหว่างวันที่ 26-27 เมษายน 2557 ณ ลานสานฝัน ที่เคปาร์ค ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ เพื่อให้ผู้เข้าชมซึ่งส่วนใหญ่เป็นพ่อแม่ลูกได้เรียนรู้เรื่องราวของกล้วยในแง่มุมต่างๆ ที่หลากหลายทั้งวิทยาศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม และงานศิลปะ ผ่านการถ่ายทอดเรื่องราวจากภูมิปัญญาชาวบ้าน และการใช้องค์ความรู้เพื่อเพิ่มมูลค่าและความสำคัญให้แก่ "กล้วย" พืชที่อยู่คู่ชีวิตคนไทยมาช้านาน โดยจัดเป็นกิจกรรมฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย นิทรรศการกล้วยในประวัติศาสตร์โลกและประวัติศาสตร์ไทย เกร็ดความรู้ การจัดแสดงพันธุ์กล้วยชนิดต่างๆ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์อาหารและของเล่น

จากกล้วย และงานวิจัยที่ สกว. ให้การสนับสนุน

นอกจากนมแม่แล้ว กล้วยยังเป็นอาหารอย่างแรกที่ได้ให้เด็กเล็กกิน โดยนำมาบดผสมกับข้าว ดังนั้นผลไม้พื้นบ้านอย่างกล้วยจึงน่าจะเป็นผลไม้ชนิดแรกที่คนไทยได้ลิ้มลองรสชาติ และกล่าวได้ว่ากล้วยเป็นพืชที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ตั้งแต่เป็นพืชสมุนไพรสำหรับหญิงตั้งครรภ์ ไปจนถึงการนำก้านกล้วยมารองหีบศพในวาระสุดท้ายของชีวิต กล้วยจึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการประกอบพิธีบุญหรือความเชื่อถือต่างๆ ของคนไทย เช่น การบายศรีสู่ขวัญ ประเพณีลอยกระทง และการสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น

นอกจากนี้กล้วยยังเป็นพืชที่คอยเชื่อมความสัมพันธ์ของคน

ในครอบครัวไทยมียาวนาน ที่ทั้งพ่อและแม่จะนำส่วนต่างๆ ของกล้วย มาทำเป็นของเล่นให้กับเด็กๆ ในสมัยโบราณ ไม่ว่าจะเป็นม้าก้านกล้วย บั้งไฟน้อย หรือหน้ากากกบกล้วย นอกจากจะช่วยประหยัดเงินทอง แล้ว ยังเป็นการใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ทำให้สมาชิกในบ้านมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นอีกด้วย แต่ปัจจุบันนี้กล้วยกำลังเลือนหายไปจากสังคมไทยอย่างช้าๆ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป และการมองผ่านด้วยความคุ้นเคย

ผศ.ดร.ศศิวิมล แสงผล นักวิจัยจากภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โครงการ "การจัดการทรัพยากรพันธุกรรมกล้วยในประเทศไทยอย่างยั่งยืน" ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก สกว. กล่าวว่า กล้วยเป็นพืชที่มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนชื้นที่มักพบได้ทั่วไปในแถบอาเซียน ประเทศไทยเองก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีความหลากหลายทางพันธุกรรมกล้วยสูงมาก

นอกจากนี้คนไทยที่ขึ้นชื่อว่าสามารถพลิกแพลงการประกอบอาหาร ยังนำกล้วยเกือบทุกส่วน ได้แก่ ดอก หยวก ลูก มาดัดแปลงเป็นอาหารคาวหวานนานาชนิด ที่ล้วนมีคุณค่าทางโภชนาการมากมาย ปัจจุบันพบว่ามียาวกว่า 100 พันธุ์ และมีการทำวิจัยเกี่ยวกับกล้วยในสองระดับ คือกล้วยป่าที่มีเมล็ด และกล้วยปลูกที่นำมาบริโภค โดยกล้วยป่าที่มีความหลากหลายค่อนข้างมากนั้นเป็นการศึกษาถึงแหล่งที่มาของพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ซึ่งในเบื้องต้นพบว่ามียาวพันธุ์ที่นำมาจากต่างประเทศ เช่น กล้วยน้ำว่า ซึ่งปัจจุบันได้แตกเป็นหลายพันธุ์ เช่น น้ำว่าดำ น้ำว่านวล

นักวิจัย สกว. ระบุว่า ในประเทศไทยมียาวป่าประมาณ 10 ชนิด แต่อาจพบได้อีกถ้าป่ามีความอุดมสมบูรณ์เพียงพอ เพราะที่ผ่านมามีบริเวณที่พบกล้วยป่าหลายชนิด เช่น แม่ฮ่องสอน ตาก ซึ่งป่ายังคงอุดมสมบูรณ์ เช่นเดียวกับบริเวณภูเขาอย่าง ที่ จ.น่าน ซึ่งมีพื้นที่ติดกับลาว จึงคิดว่าป่าในประเทศเพื่อนบ้านยังมีกล้วยป่าอีกหลายสายพันธุ์

สำหรับประเทศไทยแม้ป่าจะลดน้อยลงแต่ก็ยังพบว่ามีความหลากหลาย ซึ่งจากการศึกษาวิจัยทำให้พบว่ากล้วยสายพันธุ์ที่ตีมาจากแหล่งใดบ้าง สายพันธุ์ใดมีความทนต่อโรคและสภาพแวดล้อม สายพันธุ์ใดมีลักษณะของเนื้อกล้วยที่หอมหวาน หรือมีส่วนใดที่เป็นเอกลักษณ์และนำมาใช้ประโยชน์ได้ อาทิ ใช้เป็นยารักษาโรค หรือนำไปทำเป็นเส้นใย

"หลังจากที่ได้มีการค้นพบกล้วยป่าสายพันธุ์ใหม่ของโลก ที่ อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน และด้านเจดีย์สามองค์ สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ซึ่งมีปลีสีชมพูอมส้มสวยงาม ซึ่งตั้งชื่อให้ว่า "กล้วยนาคราช" และคาดว่าสามารถนำไปปลูกเป็นไม้ประดับได้ โดยจะทำการขยายพันธุ์เพิ่มเติมแต่ยังทำได้ยาก ล่าสุดผู้วิจัยและคณะได้สำรวจพบกล้วยป่าชนิดใหม่ของโลกอีกหนึ่งสายพันธุ์ที่มีลักษณะแปลกทั้งรูปร่างและสีส้น ไม่เคยพบเห็นที่ไหนมาก่อน ซึ่งจะทำการศึกษาและรอตั้งชื่อต่อไป

ทั้งนี้จะแสดงให้เห็นว่าในผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ของไทย โดยเฉพาะในภาคเหนือยังมีความเสี่ยงสูงจากการตัดไม้ทำลายป่า ดังนั้นเราจะต้องรักษาความอุดมสมบูรณ์ของป่าไว้ เพื่ออนุรักษ์พันธุ์พืชที่หายากทั้งกล้วยป่าและพืชอื่นๆ ให้คงอยู่ต่อไป" ผศ.ดร.ศศิวิมลกล่าวทิ้งท้าย